

MICHAELIS APOSTOLII
AD THEODORI GAZAE PRO ARISTOTELE DE SUBSTANTIA
ADVERSUS PLETHONEM OBJECTIONES.

Mit dieser Schrift wandte sich Michael Apostolios gegen Theodoros Gazes. Ohne die leiseste Ahnung zu haben, wie Gazes zu seiner Darlegung gekommen war, und in dem sicheren Vertrauen zu Bessarion, den er für einen ausgesprochenen Platoniker hielt, verteidigte er Plethon und ließ es an bitteren Worten gegen Gazes nicht fehlen. Wie das Begleitschreiben zeigt, glaubte Michael durch seine kühnen Schwertstriche die Gunst des griechischen Kardinals und damit materielle Unterstützung sich zu sichern.

Das Begleitschreiben ist schon durch die Veröffentlichung bei E. Legrand, *Bibliographie Hellénique* II (Paris 1885) p. 240 bekannt. Es darf hier nicht fehlen. Vorliegende Erstausgabe der Abhandlung beruht auf folgenden Handschriften:

- a) Florenz, Bibl. Laur. Plut. 58 Cod. gr. 33, fol. 91—96 = L.
- b) Mailand, Bibl. Ambr. Cod. F 88 sup. fol. 72—79 v = F.
- c) Mailand, Bibl. Ambr. Cod. D 118 inf. fol. 131 v—141 = D.
- d) Mailand, Bibl. Ambr. Cod. I inf. 95, fol. 1—7 = I.
- e) Rom, Cod. Palat. gr. 275, fol. 177—182 v = P.
- f) München, Cod. gr. 77, fol. 165—170 v = Mn.

Außerdem ist sie in weiteren Handschriften überliefert:

- g) Rom, Cod. Barb. gr. 84, fol. 73—96 v = B.
- h) Mailand, Bibl. Ambr. Cod. M sup. 41, fol. 90—97 = M.
- i) Escorial, Cod. gr. 74 (Σ I 18), fol. 1—10 v.
- k) Wien, Cod. Phil. gr. 69, fol. 1—10.

L (Cod. chart. 26,7 × 20,5 cm, 157 fol. XV saec.) bietet, von wenigen Ausnahmen abgesehen, einen einwandfreien Text.

F (Cod. chart. 21,7 × 14,5 cm, 356 fol. XV saec. ex. vel XVI saec. in. vgl. oben S. 152) zeigt gegenüber L einige Fehler und Auslassungen auf.

D (Cod. chart. fol. 1—122: 34,5 × 23,2 cm; fol. 123—160: 28,3 × 18,2 cm; fol. 161—164: 34,5 × 23,2 cm, XVI saec. vgl. oben

S. 152) hat noch mehr Verschlechterungen als F, wenn er auch im allgemeinen noch einen guten Text aufweist. D stammt wahrscheinlich aus F. D und F haben der Abhandlung das Begleitschreiben Michaels an Bessarion vorangesetzt.

I (Cod. chart. 20,5 × 27,5 cm, 173 fol. XV saec. ex.) bietet zumeist die gleichen Lesarten wie L und F. Zuweilen stimmt er aber auch im Gegensatz zu diesen mit Mn überein.

P (Cod. chart. 21,5 × 28,5 cm, 232 fol. XV saec. ex.) stimmt bis auf einige Ausnahmen mit I überein.

Mn (Cod. chart. 23,5 × 34,5 cm, 312 fol. XVI saec.) bietet einen sehr verschlechterten Text. Fehler und Auslassungen sind bei ihm sehr häufig. Aber dadurch, daß Mn auf eine andere Vorlage als F zurückgeht, kommt ihm einige Male besondere Beachtung zu.

Die Handschrift, geschrieben im Auftrag von Joh. Jak. Fugger, Grafen von Kirchberg und Weißenborn, gehörte ursprünglich zur Fuggerschen Bibliothek. Vgl. Band I 362 n. 3 a.

B (Cod. chart. 15,5 × 21 cm, 41 fol. XVI saec.) ist eine ganz späte Abschrift.

M (Cod. chart. 14,5 × 20 cm, 208 fol. XVI saec. ex.) kommt wie B als spätere Abschrift für die Bearbeitung des Textes nicht in Frage.

Μιχαήλου Ἀποστόλη Βυζαντίου
Πρὸς τὰς ὑπὲρ Ἀριστοτέλους περὶ οὐσίας κατὰ Πλήθωνος
Θεοδώρου τοῦ Γαζῆ ἀντιλήψεις.

F 72
D 131
M 165

Τῷ αἰδεσιμωτάτῳ καρδινάλει καὶ θαυμαστῷ Βησσαρίωνι, τῷ Νικαίας.

F 72
D 131

5 Οἶδά σε, θειότατε καρδινάλεων, δυοῖν τούτοις ὄντιν ἡγεμόνοις τῶν
λόγων Ἀριστοτέλους καὶ Πλάτωνος, μᾶλλον Πλάτωνι ἢ Ἀριστοτέλει προσ-
κείμενον, ἅτε κρείττονι ἐς σοφίαν Ἀριστοτέλους αὐτοῦ, καὶ δῆθεν πᾶσι τοῖς
ἀρίστοις προτιμωμένῳ. ὅθεν εἰκὸς καὶ ὅσοι Πλάτωνι συνηγορεῖν εἶλοντο
ἢ καὶ τοῖς ἐκείνῳ τιθεμένοις, τούτοις ἐπιχαίρειν, εἴ τι δρῶεν χάριεν Πλάτωνι,
10 δεξιάν τε ἄσμενον παρέχοντα καὶ προσηνοῦς λόγου μεταδιδόντα, ὅσα τε ἄλλα
τοὶ αὐτῷ ἄξια φιλίας ἐστίν, ἐπεὶ καὶ Μιχαῆλον τὸν σόν, εἴ τι καὶ αὐτῷ τοιοῦτο
πεπόννηται καὶ κατὰ τῶν τῷ Πλάτωνι ἐναντίων, καὶ πρότερον φιλῶν, μᾶλλον
ἂν φιλοίης, οἶμαι τὰ νῦν, Πλήθωνι συνειπόντα, τῷ σαυτοῦ καὶ Πλάτωνος
φίλῳ. εἰ δὲ φίλος σοὶ καὶ Θεόδωρος, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ ἀγὼν, ἀλλ' οὐ τῆς ἀληθείας
15 καὶ Πλήθωνος φίλτερος, ἀνδρὸς οὐ μόνον αἰδεσίμου τοῖς νῦν, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ
Ἀριστοτέλει καὶ πᾶσι τοῖς παλαιοῖς, εἴ γε κατ' ἐκείνους ἐγένετο ὁ ἀνήρ. πέμ-
πεται δὴ σοὶ τὸ βιβλίον, αἰδεσιμώτατε κύριε, οἷόν τι δῶρον ἀμοιβαῖον τῶν
πρὸς ἐμέ σου μεγάλων καὶ πολλῶν δωρεῶν. σὺ δ' ἀναλαβὼν αὐτὸ καὶ μετιών,
εἴ τι μὴ ὀρθῶς αὐτῷ ἔσκεπται, ἐπανορθώσας μετάδος οἷς ἂν αὐτὸς βούλοιο. D 131^v
20 τὸν δὲ τούτου πατέρα βασιλέα νῦν ὄντα τῶν τῆδε πάντων πενήτων, οἶμαι
δ' ὡς οὐκ ἀγνοεῖς, ὅταν ὡς σὲ ἐλθῆ, ῥᾶον ἂν ποιήσας ὑπήκοον.

Ἔδει Πλήθωνα, εἴπερ αὐτῷ Ἀριστοτέλης λέγων οὐκ ὀρθῶς ἐδόκει περὶ 1. 1
οὐσίας, ἐλ' ἐγχείν τὰ λεγόμενα φαύλως πειρᾶσθαι, ἀλλὰ μὴ λοιδορεῖσθαι τάνδρῳ, F 72^v
οὐχ ὅπως μὴθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἠδικημένον, ἀλλὰ καὶ εὖ παθόντα. οὕτω γὰρ D 131^v
25 ἀμαθῆς μὲν ἂν ᾔην, φαῦλος δὲ τὸν τρόπον ἠκιστα ὧν ἐφαίνετο. ἐπεὶ δὲ ἀμαθῶς L 91
καὶ ἅμα κακοήθως ὥρμηται ἐπ' Ἀριστοτέλη, τῆς μὲν ἀκολάστου γλώττης Mn 165
καὶ τοῦ κακούργου καὶ ἀχαρίστου ἡθους δίκην δώσει ἐν ἄλλοις. « καὶ ἐφεξῆς. I 1
P 177

Ἔδει σε Πλήθωνος ἐν τε ἄλλοις αὐτοῦ κἂν τῷ περὶ οὐσίας Ἀριστοτέλη 2
εὐθύνοντος σιωπᾶν καὶ μὴ ἀνδρὶ τοιοῦτῳ σαυτῷ ἀπεριμερίμνως θαρρήσαντα
30 ἀντιλέγειν πειρᾶσθαι, ὅ γε Πλάτωνά ἐχοντι σύμμαχον ὑπὲρ αὐτοῦ ἀπο-

1 Ἀποστόλη F D Ἀποστόλου Mn | 4—21 Τῷ αἰδεσιμωτάτῳ . . . ὑπήκοον F D |
P I Mn om. | 29 ἀπεριμερίμνως L F D ἀπεριμερίστως P I Mn | 30 Πλάτωνά L F P I Mn
Πλάτων D

22 Theodor. Adv. Plethonem n. 2, 2 (*supra* p. 154, 17—22).

Mohler, Kardinal Bessarion. III.

λογουμένω· οὐχ ὅτι γε αὐτὸς ἀντιλέγων δόξαις ἂν εἰπεῖν οὐδέν τι ἄξιον λόγου τοῖς λόγων ἤκουσιν εὖ, ἀλλ' οὐδ' ὅσοι γε ἐξ αὐτοῦ Ἀριστοτέλους ἐς δεῦρο

- D 132 κείνω τιθέμενοι Πλάτωνι ἀπηντήκεσαν· οὕτω τοι Πλάτων ἄμαχος ἐς σοφίαν, καὶ ὅσοι Πλάτωνα Ἀριστοτέλους προετιμήσαντο. ἐπεὶ δὲ νῦν οὐκ' οἶδ' ὅπως τοσοῦτον ἠλαζονεύσω, ὥστε καὶ τοιοῦτοιν ἐπιστρατεύειν ἀνδροῖν, παρ' 5 οὓς μόλις ἂν ἄξιος εἴης εἰ περιεῖεν φοιτᾶν, οὐδ' ἡμεῖς ἂν ἡμᾶς αὐτούς γε ἀπαξιώσαιμεν, μὴ σου τοσοῦτον ὄντας ἐλάττους ὅσον ἐκείνων αὐτός, μὴ οὐ I 1^v τοῖν ἀνδροῖν ζυμμαχήσειν, ἧ ἂν περὶ λόγους δυνάμεως ἔχοιμεν.
- 3 Αὐτίκα δὴ σοι τὸ πρῶτον ἐκεῖνο πῶς οὐκ ἂν ἀφραίνοντος εἶη; φάσκων P 177^v γὰρ ἐν προοιμίῳ Πλήθωνα δεῖν Ἀριστοτέλη ἐλέγχειν καὶ λοιδορεῖσθαι 10 τάνδρῃ, αὐτὸς ὡσπερ ἐπιλαθόμενος ἑαυτὸν, οἷς ἂν διδάσκων φαίνοιο Πλήθωνα, τούτοις ἐάλως περιπεσῶν. ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν Πλήθων ἐν τε τῷ περὶ οὐσίας λόγῳ F 73 αὐτοῦ ἐν τε οἷς ἄλλοις Ἀριστοτέλη ἀπευθύνων ἐλέγχει ἀμαθῆ τε ἀποκαλεῖ καὶ οὐκ ὀρθῶς οὐδ' ἀμέμπτως περὶ αὐτῶν αὐτὸν εἰρηκότα, καὶ αὐτὸς ἂν Mn 165^v ὁμολογοῖμι θαρρῶντως. ὕβριν δὲ ἢ λοιδορίαν οὐκ ἂν εἶποιμι τὰ ταῦτα, ἀλλ' 15 ἔλεγχον καὶ ἀπόδειξιν, ὅσα ἂν τις ἔχοντι λέγοι τινί. εἰ γὰρ τίς σε ἐλάττω L 91^v λέγων χρημάτων καὶ ὄντα ἂν ἀπελέγχοι, φαίης ἂν αὐτὸν λοιδορεῖσθαι σοι. D 132^v σὺ μὲν γὰρ ἴσως, ἐγὼ δ' οὐποτ' ἂν φαίην, ἔστ' ἂν σε ἐλέγχη ὄντα τοιουτονί. τὸ δὲ γε τὰ μὴ ὄντα περιάπτειν τινί τοῦτο καλῶ λοιδορίαν ἐγώ. καὶ δὴ καὶ Πλήθων Ἀριστοτέλη ἀμαθῆ καὶ ἀσύμφωνον αὐτῷ αὐτὸν φάσκων, τοιοῦτόν 20 γε ἐλεγχόμενον, οὐκ ἂν δίκαιος εἶη Ἀριστοτέλει λέγεσθαι λοιδορεῖσθαι, ἐπεὶ τοί γε ἐκεῖνον ἐπανορθοῦν μᾶλλον καὶ ἀπευθύνειν λέγοιτο ἂν. σὲ δ' ἐν οἷς ἀντιλέγεις συκοφαντῶν Πλήθωνι, οὐχ ὅτι δικαίως ἂν τις καλέσειεν ὕβριστήν, ἀλλὰ φονῶντά τε καὶ ληστεύοντα. δίκας γὰρ σοι δώσειν αὐτῷ ἀπειλεῖς. ὦν αὐτῷ σοι μάλιστα δεῖ γλῶσσαν ἀκόλαστον ἔχοντι καὶ ἦθος ἀχάριστον καὶ 25 ὅσα γε ἄττα εἰς τὸν Πλήθωνα ὕβρισας. εἴτ' οὐ ξυνίης ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἰρηκῶς ἀγαθὸν αὐτόν, μὴ συκοφάντην μηδ' ἐξαπατῶντα τὸν Πλήθωνα — εἰ γὰρ συκοφάντης, οὐκ ἀγαθός· εἰ δ' ἀγαθός, αὐτὸς συκοφάντης — ὅς οὕτω τοι μνήμων ἐφάνης ἐν γε τοῖς σαυτοῦ σκαιοθυρματίοις, ὥστε δις σαυτῷ περιπεσῶν ἔλαδες. 30
- 4 Καὶ ταυτὶ μὲν ἱκανά σοι ἐς τὰ προοίμια. μέτειμι δὲ σου καὶ ἐπὶ τὸν I 2 λόγον αὐτόν, ἐς ὃν γε αὐτὸς ἐπιλαμβάνη τάνδρός, πρῶτας μὲν καὶ κυριωτάτας φάσκοντος οὐσίας τὰ τε εἶδη καὶ τὰ γένη, τὰ δὲ καθ' ἕκαστα δευτέρας καὶ P 178 μείους γε τῶν εἰδῶν, Ἀθηναίῳ τε ἀνδρὶ ἐπομένου καὶ κρείττονι ἐς σοφίαν F 73^v ἢ Ἀριστοτέλους αὐτοῦ, Θρακὸς ἀνδρός τε καὶ Σταγειρίτου. ἔχει δὲ οὕτωςί. 35 D 133 2, 1 ὁ Ἀριστοτέλης μὲν οὖν τῷ τὰς καθ' ἕκαστα οὐσίας τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὑποκεῖσθαι καὶ τᾶλλα πάντα κατὰ τούτων κατηγορεῖσθαι ἢ ἐν ταύταις εἶναι

1 λόγου LFMnPI λόγον D | 4 νῦν LFDPI οὖν Mn | 6 εἰ περιεῖεν LFPI Mn ἀπειριεῖεν D | 8 ἔχοιμεν L ἔχωμεν FDPPI | 9 ἀφραίνοντος] Mn *add.* ἔχωμεν | 12 ἐάλως LFMnPI καλῶς D | 13 ἀμαθῆ LMnPI ἀμαθεῖ FD | 24 ὦν LFDPI] Mn *om.* | 29 σαυτοῦ LFDPI αὐτοῦ IMn | 34 κρείττονι LFDPI κρίττονι Mn | 36 καθ' ἕκαστα LFDPI καθ' ἑκάστας Mn

πρώτας μάλιστα καὶ κυριωτάτας φησὶ λέγεσθαι εἴτ' αὐτὸς πρῶτος καλῶν εἶτε καὶ ἐτέρων τινῶν παλαιότερων δόξῃ καὶ διαιρέσει καὶ λέξει χρώμενος.ε καὶ περαιτέρω.

Οὐδεὶς τῶν παλαιῶν, ὧ φιλότης, οὐθ' ὅσοι γε ξυνέθεντο ἐπιστήμας, 2
5 οὔτε οἷς ἄλλοις ἐν τοῖς σφετέροις συγγράμμασι τοιαῦται ξυνέτυχον ὑποθέσεις, Mn 166
μᾶλλον οὐσίας τὰ καθ' ἕκαστα ἠξίωσαν τῶν εἰδῶν. ἐπεὶ οὐδέν τι κατὰ τινος
ὑποκειμένου κατηγορούμενον δευτέραν ἠξίωσαν εἶναι οὐσίαν τοῦ οὐ γε ὑπο-
κειμένου κατηγορεῖται, εἰ μὴ καὶ τῆς οὐσίας αὐτὸς ἀξιῶης τῆς ἀπαθοῦς
προτέραν εἶναι καὶ μᾶλλον τὴν παθητήν. ὃ γε ὅτι οὐδεὶς ἐς ἔτι καὶ νῦν ἠξίωσε
10 τῶν σοφῶν, οὐδὲ λόγου δεῖ. πῶς γάρ; οἷ γε ὑφεστηκότα ταυτὶ εἶναι ἔφασαν,
καὶ καθόλου τὴν τε ὕλην εἰδοποιῶντα καὶ πρὸς τὸ ἐντελεχεῖα ταύτην παρά-
γοντα, ἐναντία αὐτῷ ἀξιοῦντες Ἀριστοτέλει.

Τῶν γοῦν πρὸ Ἀριστοτέλους αὐτοῦ οὐδένα ἂν εὔροις, εἰ καὶ πολλὰ κάμοιο, 3
τοιαῦτα δὴ ἀξιοῦντα, οἷα τῷ δαιμονίῳ τῷδε ἀξιοῦν κατὰ νοῦν ἐπήγει. μόνος δ' L 92
15 οὗτος αὐτός, ἅτε δὴ πρῶτος καὶ μόνος τοῖς εἶδεσι πολεμῶν, ἠξίωσε κυριωτάτας D 133^v
εἶναι οὐσίας, τῶν γε τῶν εἰδῶν τὰς τῶν καθ' ἕκαστα τῇ σφετέρᾳ ἐπαμύνειν
βουλόμενος δόξῃ, ὡς οὐχ ὑφεστήκασι καθ' αὐτὰς αἰδέαι, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀτόμοις
ἢ ἐπινοίαις ψιλαῖς ἐπιθεωροῦνται, ἵνα δὴ κἂν τούτῳ, ὡς καὶ ἐν αὐτοῦ τοῖς
ἄλλοις ἀχαριστήσας τῷ Πλάτῳ, τῇ ἑαυτοῦ κακοηθείᾳ χάρισηται. ἐπεὶ τί I 2^v
20 κοινὸν τοῖν ἀνδροῖν καὶ ζύναδον; ἐμοὶ μὲν οὐδέν τι εἶναι δοκεῖ. ἄλλων γὰρ
δεῖ τούτῳ λόγων, καὶ ἄλλων ἐκείνῳ. καὶ ὥσπερ οὐκ ἔστι λέουσι καὶ ἀνδράσιν
ὄρκια πιστά, οὐδὲ λύκοι τε καὶ ἄρνες ὁμόφρονα θυμὸν ἔχουσιν, οὕτως οὐδ' F 79
ἔστι Πλάτῳ καὶ Ἀριστοτέλει πρὸς ἀλλήλῳ φιλία. ἢ οὐχὶ δῆλός ἐστιν Ἀριστο- P 178^v
τέλης τὰς ιδέας ἀποκαλῶν τερετίσματα, αὐτὸς τε ὧν ταῦτα καὶ ὅσα τοῖς
25 πρὸ αὐτοῦ φαίνοιτο, ἀντιλέγων, οὐχ ὅπως δὴ τερετίσματα ὄντα, ἀλλὰ ματαιο-
δοξία καὶ λῆρος; ὅσα γὰρ τοὺς πρὸ αὐτοῦ κολοῦειν Ἀριστοτέλης πειρώμενος
ξυνετίθει, ἐς οὐδέν ἐκείνων, ὡς ἐγ' ὧμαι, τῇ ἀληθείᾳ ἐπόμενος φαίνεται, ἀλλ'
ἢ τὰ μὲν συκοφαντῶν, τὰ δ' οὐδέν περαίνων, ἕνια δὲ καὶ πλαττόμενος, δόξης
τε εἵνεκα σφετέρας καὶ φθόνου τῶν πρὸ αὐτοῦ. οὐδὲ γὰρ ἀνάγκη πιστεύειν
30 τοὺς μὲν πρὸ αὐτοῦ πάντας ψεύδεσθαι ἐς τὰ πάντα, μυρίους τε ὄντας καὶ D 134
ἐς ἄκρον σοφούς, αὐτὸν δὲ μόνον ἀληθεύειν ἐν πᾶσιν, ἕνα τε ὄντα κάκεινων Mn 166^v
ἐλάττω τὰ ἐς πᾶσαν σοφίαν. ὅσα δ' αὖ τῆς ἐπιστήμης διδάσκει ἐχόμενα,
μηδὲν δὲ ὁμῶς τῶν παλαιῶν καὶ περὶ ἐνίων αὐτῶν εἰρηκότων, τὰ τοιαῦτα
καὶ ἀληθῆ καὶ μετιτέα τοῖς πᾶσι τέλους ἕνεκα οὐκ ὀλίγου.

35 Ἡμεῖς γε μὴν Πλάτωνί τε ἐπόμενοι καὶ τοῖς πρὸ αὐτοῦ Τιμαίῳ καὶ 4
Πυθαγόρᾳ, καὶ ὅσοις ἄλλοις ἐπήγει τοῖς τοιούτοις ξύμφωνα λέγειν, ὅτι γε
μηδὲ χεῖροσι, πολλῶ δὲ κρείττοσι τὰ ἐς πᾶσαν σοφίαν Ἀριστοτέλους αὐτοῦ,

1 κυριωτάτας LMnPI κυριωτάτους FD | 4 ἐπιστήμας LFMnPI | ἐμιστήμας D |
5 τοιαῦται LFD τοιαῦτα PIMn | 8 οὐσίας] LPIMn add. ἂν | 14 ἀξιοῦντα LF
PI Mn ἀξιῶματα D | τῷδε LFDPI τῷ Mn | 20 ζύναδον LFDP ξυνάδου IMn |
21 δεῖ LPIMn δὴ FD | 21 τούτῳ LFPIMn τούτων D | 23 φιλία LPIMn φιλαί
FD | 27 ἐπόμενος FDP I ἐπιόμενος Mn | 33 δὲ LFDPI IMn om. | 35 ἐπόμενοι
FDP I ἐπιόμενοι Mn | 35—36 καὶ τοῖς . . . Πυθαγόρᾳ LFPIMn] D om.

οὔποτ' ἂν φαίμεν μὴ οὐ τὰς ἰδέας ὑφεστηκέναι. καὶ πρώτας εἶναι οὐσίας
 ὅτε οὐδὲ ἀνουσίους ὅλως φαμέν τοὺς τοῦ πρώτου καὶ μεγάλου λόγους θεοῦ,
 οὔτε μὴν τὰ νοήματα οὐδέ γε ὅλως τὰς ἐνεργείας.

6 Οὕτω μὲν δὴ ταῦτα, οὐχ ὥσπερ ὑμεῖς φατε διαβάλλοντες, τοῖς παλαίοις
 F 74^v δεδογμένα, Πλήθωνι τε ἀποδεκτέα καὶ ἡμῖν τηρητέα, καὶ ὅσοι τὴν ἀλήθειαν 5
 I 3 μὴ τὸ ψεῦδος ἐπιζητοῦσι. σὺ δ' οἷς ἂν βούλοιο ἐπεσθαι, ὅτι γε οὐδ' ἄλλω ἢ
 L 92^v Ἀριστοτέλει ἔποιο ἂν εἰκῶς αὐτῷ τῇ δοξομανίᾳ, ἔπου μηδενός σε κωλύοντος.
 οὐδὲ γὰρ οὐδέ τό γε νῦν εἶναι περὶ τούτων ἡμῖν ὁ λόγος, ἀλλ' ὅτι περὶ οὐσίας
 γε οὐκ ὀρθῶς σοί τε καὶ Ἀριστοτέλει καὶ εἴρηται καὶ δεδόξασθαι.

3, 1 Περὶ μὲν δὴ τούτου ἰκανῶς, μετιτέον δ' ἂν εἴη ἐπ' ἐκεῖνό σου τὸ ἀξίωμα, 10
 D 134^v ἐφ' ᾧ γε μέγα φρονῶν οἶει νενικηκέναι τὸν Πλήθωνα, ἄνδρα τὰ ἐς λόγους
 P 179 ἀήττητον οὐχ ἤττον Ἀχιλλέως οὐδ' Ἡρακλέους ἐν τοῖς πολέμοις. ὠδὶ δ'
 αὐτὸς αὐτὸ ἀξιοῖς.

2 » Αἰεὶ γὰρ διὸ ὑπάρχει ἕκαστον, ἐκεῖνο μᾶλλον ὑπάρχει. τὰ δὲ εἶδη καὶ
 τὰ γένη διὰ τὰ καθ' ἕκαστα. μὴ οὐσῶν γὰρ τοι τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀδύνατον 15
 εἶναι τι τῶν ἄλλων, πάντα γὰρ τᾶλλα ἢ τῶν καθυποκειμένων λέγεται τούτων
 ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστι. καὶ πρώτα δὲ κυρίως τὰ γνωριμώτερα ἡμῖν
 καὶ ἀρχὴν τὴν κατὰ γένεσιν ἔχοντα», καὶ περαιτέρω.

3 Τί ἂν εἴης πείθων, ἀλαζὸν καὶ κοάλεμε; οὐκ ἔρωταί σοι ὁ λόγος καίπερ
 Mn 167 μέγα αὐχοῦντι ἐπ' ἐπιστήμῃ τῇ λογικῇ. ἴσως δ' ἂν καὶ ἄλλοι φοντό σε εἶναι 20
 τουτοῖ μὴ εἰδότες ἑαυτοὺς ἐξηπατηκότες. ἐς γὰρ δεῦρο ἐσίγας, καὶ τὸ σιγᾶν
 σε δοκεῖν λογικὸν ὑπέκλεπτεν εἶναι. νῦν δ' ἀξιῶσει τινὸς ὑπαχθεὶς παρὰ σέ
 φοιτῶντος καὶ ἴσως ἐξεταστικοῦ τὰ ἐς λόγους, ἵνα τις ἐκείνῳ εἶναι φανῆς
 τῆς σῆς ἀπόζοντι καὶ γευομένῳ τρυγός. νῦν δῆτα πρώτον ἐς ἄμιλλαν λόγων
 καθεὶς ἑαυτὸν πάνυ τοι ὀλίγον ἠλέγχθης ἢ μηδ' ὀτιοῦν ἐπιστάμενος. 25

4 Τὸ γὰρ δὴ ἀξίωμα σου ἐκεῖνο, ὅπερ αἰεὶ ἀξιοῖ, διὸ ὑπάρχει ἕκαστον,
 D 135 ἐκεῖνο μᾶλλον ὑπάρχει, οὐκ ἐν τῇδε τῇ ὑποθέσει ἡμῶν ἀληθεύει, φίλε Θεόδωρε.
 F 75 ὅτι δ' οὐκ ἀληθεύει, δῆλον ἐκεῖθεν. ἐκεῖνο λέγεται εἶναι οὔτινοσοῦν αἴτιον,
 ὃ ἂν ἀπλοῦν ἢ σύνθετον ὄν ἐτέρου τοῦ ἀπλοῦ ἢ ξυνθέτου αἴτιον ἦ, οἷον τὸ
 ὑπερούσιον καὶ ἄκρον ἀγαθόν, ὁ θεός, τὰ νοητὰ παρήγαγε πάντα. διὸ καὶ 30
 I 3^v δικαίως ἂν λέγοιτο ταῦτα δι' ἐκεῖνον ὑπάρχειν, καὶ τὸν Ὀδυσσεᾶ δὲ φαμεν
 τοῦ Τηλεμάχου αἴτιον εἶναι καὶ ἄλλον ἄλλου καὶ ἕτερον ὀτιοῦν ἐτέρου τῶν
 κατὰ γένεσιν. ὅθεν δικαίως ἂν τὰ τοιαῦτα λέγοιτο δι' ἐκεῖνα εἶναι, ἐκεῖθεν
 ἔχοντα τὴν ἀρχὴν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων εἶχεν ἂν ὀρθῶς καὶ τὸ σὸν ἀξίωμα
 λέγεσθαι, ἐπὶ δὲ ἀχωρίστων συνθέτων σφόδρα ἂν ἔχοι φαύλως καὶ ἀμαθῶς. 35
 L 93 ἅπαν γὰρ σύνθετον ἐκ δύο μερῶν τοῦλάχιστον σύγκειται. τὰ δὲ καθ' ἕκαστα

2 τοῦ LFDPIj Mn om. | λόγους θεοῦ LFDPI λόγου καὶ θεοῦ Mn | 4 ὑμεῖς
 LPIMn ἡμεῖς FD | 8 τό γε LPIMn τό τε FD | 9 δεδόξασθαι FDPi δεδεί-
 ξασθαι Mn | 16 τᾶλλα LFPIMn ἄλλα D | τῶν LPIMn ὧν FD | 19 πείθων
 FD παθῶν LPIMn | 22 ὑπέκλεπτεν LFPIMn ὑπέβλεπεν D | 23 ἐξεταστικοῦ LP
 IMn ἐξεταστικὸν FD | 29 ὄν LFDPIj Mn om. | 36 τοῦλάχιστον LPI τοῦλάχιστου
 Mnλάχιστον FD

τῶν συγκειμένων ἐστὶν ἐκ δύο πρώτως μερῶν, τῆς τε ὕλης καὶ τοῦ εἶδους· P 179^v
 ἅπαν δὲ μέρος πρὸς τὸ τοῦ ὄλου ὄν ὑπάρχει παραίτιον, τὸ μὲν μᾶλλον, τὸ
 δ' ἤττον. τῶν οὖν καθ' ἕκαστα μᾶλλον τὸ εἶδος αἴτιον. ὅθεν ὀρθῶς ἂν εἶχε
 μᾶλλον τὰ καθ' ἕκαστα λέγειν εἶναι διὰ τὰ εἶδη ἢ ταυτὶ δι' ἐκεῖνα. καὶ οὕτως
 5 ἐποιτο ἂν εἶναι καὶ μᾶλλον οὐσίας τὰ εἶδη. ὅτι δὲ τὸ εἶδος ἐστὶ τὸ μᾶλλον
 αἴτιον ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα, σκεπτέον ὡδί. D 135^v

Ὁ τι ἕτερον ἐνεργεῖα μὴ ὄν αὐτὸ τε εἰδοποιεῖ καὶ πρὸς τὸ ἐντελεχεῖα ε
 παράγει, ἐκεῖνό ἐστὶ πρῶτον ὄν καὶ μᾶλλον ὑπάρχον. τὰ δὲ εἶδη τὰ καθ'
 ἕκαστα παράγει ἐς τὴν ἐνέργειαν, καὶ ταῦτα τὴν κατὰ μέρος. αὐτὰ γὰρ δι'
 10 ἑαυτῶν οὐ δύναται εἶναι, μὴ ὄντων γε τῶν εἰδῶν, ὅτι μὴδὲ ἡ ὕλη δύναται F 75^v
 τι ποιεῖν χωρὶς τῶν εἰδῶν. τοῦ δὲ οὖν ἐπομένου ἀληθοῦς ὄντος, τὸ ἄρα λῆγον Mn 167^v
 ἀναγκαῖον καὶ ἀληθέστατον, οὐχ οἶον ἐκεῖνο τὸ σὸν ἐξ οὐκ εικότων καὶ
 ἀξυμβλήτων ἄτοπα συμπεραῖνον προτάσεων, τὰ καθ' ἕκαστα λέγον εἶναι
 15 ἕκαστα. δεόν εἰπεῖν τοῦναντίον ἐκεῖνα εἶναι διὰ τὰ εἶδη. καὶ γὰρ δὴ παρα-
 πλήσιόν τι φῆς οὕτω τὰς προτάσεις τιθέμενος, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἔλεγεν ἅπαν
 χρεμετιστικὸν ἵππον εἶναι ἀληθεύων, εἶτα τὸν ὄνον τοιοῦτον ψευδόμενος,
 καὶ οὕτω δὴ συνεπέρανε τὸν ὄνον ἵππον ὄντα τῷ χρεμετιστικὸν εἶναι τίθεσθαι,
 μὴ τοιοῦτον ὄντα τῇ ἀληθείᾳ. καὶ σὺ δὲ αὐτὸς τὰ ζητούμενα τιθεὶς ὡς ὁμολογού- I 4
 20 μενα, μᾶλλον δὲ προτάσεις τιθέμενος, αἰ οὐδέν τι κοινὸν οὐδὲ ζυμβλητὸν
 ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας, συμπεραίνεις περιφανῶς τὰ οὐ συμπεραυνόμενα. εἶπε D 136
 πρὸς θεοῦ· πόθεν ἔμαθες λέγειν τὰ εἶδη τὸ εἶναι ἔχειν διὰ τὰ καθ' ἕκαστα,
 ἀναγκαῖον ὄν τὰ καθ' ἕκαστα ὑπάρχειν διὰ τὰ εἶδη, λόγοι τοῦ θεοῦ ὄντα
 καὶ νοήματα οὐσιώδη, τῶν τε κατὰ φύσιν αἰσθητῶν κατὰ γένος ὠρισμένα
 25 τινὰ παραδείγματα, αὐτὰ τε πρώτως ὄντα καὶ τοῖς ἄλλοις τοῦ εἶναι παραίτια;
 εἰ γὰρ φθαρεῖη ἂν τὰ καθ' ἕκαστα, οὐκ ἂν διαμένουσι τὰ καθόλου, δηλονότι
 τὰ εἶδη τε καὶ τὰ γένη. ἐγὼ μὲν γὰρ φημι παρὰ πάντας ἀνθρώπους ἀνθρωπὸν P 180
 τινὰ καθόλου νοεῖσθαι τε καὶ διαμένειν ἐν τῷ θεῷ, καὶ παρὰ πάντας ἵππους
 ἵππον, καὶ κοινῶς παρὰ τὰ ζῶα ζῶον ἀγέννητὸν τι καὶ ἀφθαρτον. ἐξ ὧν τὰς L 93^v
 30 ἐπιστήμας γίνεσθαι καὶ τοὺς ὄρους. σοὶ δ' οὕτω πάνυ τοι μέλει τῆς ἀληθείας,
 ὥστε τοῖς ψευδέσι συναγορεύειν καὶ δοκεῖν τινὰ εἶναι τοῖς ἀμαθέσι σοφὸν F 76
 τοῦ δίκαιον εἶναι καὶ ἀληθῆ προτετίμηκας.

Εἴτ' οὐκ αἰσχύνῃ »ἀδύνατον φάσκων τι τῶν ἄλλων εἶναι μὴ οὐ οὐσῶν ε
 τῶν καθ' ἕκαστα οὐσιῶν«. ἄρ' οὐ διαμένουσιν, ὡς ἔφαμεν, τὰ καθόλου; οὐκ
 35 εἰσιν αἰ ψυχαὶ καὶ ὄλως τὰ νοητά; ἀλλὰ γὰρ οὐδέν τι θαῦμα ἂν εἴη τὰ καθ'
 ἕκαστα λέγειν μᾶλλον εἶναι οὐσίας τῶν γενῶν τε καὶ τῶν εἰδῶν, θαυμαστότερον D 136^v
 ὄλως ὄν αὐτὸν τε οἶεσθαι τὸν δαιμόνιον καὶ ὅσοι τῷδε ξυνέπονται, τὸ εἶδος Mn 168

3 τῶν οὖν LMnFPI τῶν γε οὖν D | 4 διὰ τὰ εἶδη LPIMn] FD om. διὰ |
 21 εἶπε] ἐπε Mn ἐπεὶ LFDPI | 22 θεοῦ LFD P θεὸν IMn | 27 τὰ γένη LFD P] IMn
 om. τὰ | 30 ὄρους LFD] PIMn om. | 33 οὐ LPI] FDMn om. | οὐσῶν LMnFPI] D
 add. αὐτῶν | 35 οὐδέν τι LDF οὐ PIMn

τῇ ὕλῃ συμφθείρεσθαι καὶ μηδὲν περαιτέρω ὑπάρχειν μετὰ τὴν τοῦ βίου τοῦδε ἀπαλλαγὴν, ὡς ἄλλοι τε πολλοὶ μαρτυροῦσι, καὶ δὴ καὶ Ἀττικὸς καὶ Πλωτῖνος, ἔτι γε μὴν καὶ Πορφύριος ἐν τοῖς πρὸς Ἀριστοτέλη βιβλίοις ἐντελέχειαν εἶναι φάσκοντα τὴν ψυχὴν. ἀλλ' οὐχ οὕτω περὶ ψυχῆς ὁ Πλάτων ἐφιλοσόφησεν οὔτε μὴν τῶν εἰδῶν περὶ καὶ τῶν γενῶν, ἀ δὴ ἀνώτατα τῶν 5 ὄντων ὑπάρχοντα, τερετίσματά τε καὶ λήρους εἰπεῖν Ἀριστοτέλης ἐτόλμησεν.

I 4^v ὦν ὁ (μὲν) μετασχὼν τε καὶ ἐφικόμενος, πάντως εὐδαίμων, ὁ δ' ἀποληφθεὶς καὶ ἀδυνατήσας θεωρὸς γενέσθαι εὐδαιμονίας ἄμοιρος καταλείπεται. ἀλλὰ συνιδῶν, ὅτι οὐκ ἂν μελέσοιτό τισι γνῶσις τινος ἀληθοῦς, οὔθ' ὄντινωνοῦν αἰτία ἀποδοθεῖη καλῶς, εἰ μὴ τὰς πρώτας καὶ ἀρχικωτάτας φύσεις τὰς ἰδέας 10 ὁμολογήσειαν, τὴν περὶ αὐτῶν θεωρίαν καὶ ἐπιστήμην ἐπεσημήνατο, τὴν τούτων νόησιν φήσας σοφίαν εἶναι καὶ ἐπιστήμην, δι' ἧς τὸ ἀνθρώπινον τέλος καὶ ἡ μακαριστὴ βιωτὴ παραγίνεται. καὶ περὶ μὲν τούτων τοσαῦτα εἰρήσθω· ἐπὶ δὲ τὰ λοιπὰ σοὶ τὸν λόγον ἰτέον.

4, 1 Λέγεις σὺ Ἀριστοτέλει συνηγορῶν »τὰ ἡμῖν γνωριμώτερα πρώτα καὶ 15
D 137 κυρίως ὄντα εἶναι«. τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει. ἀλλὰ τὰ τῷ νῷ γνωριμώτερα, ἐκεῖνα
F 76^v μᾶλλον ἐστὶ τοιαῦτα, ἧ φησι καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν φυσικῇ ἀντιφάσκειν
P 180^v μὴ αἰσχυρόμενος. ἄλλως τε εἴη ἂν καὶ τὸ αὐτοαγαθὸν τε καὶ αὐτόν καὶ ὅσα ἄλλα ἐγγυτάτω ἐστὶ τῆς θείας ἐκείνου φύσεως, μὴ ὄντα ἡμῖν κατ' αἴσθησιν γνωριμώτερα, ἐλάττω καὶ δεύτερα τῶν γνωριμωτέρων κατ' αἴσθησιν. τούτου 20 δὲ μὴ οὕτω δυνατοῦ ὄντος ἔχειν ὁ ἡμέτερος λόγος χώραν ἔχων οὐκ ἔστιν.

2 Ἀλλὰ δὴ καὶ πρὸς τόδε ἀπαντητέον. »ὦν, φῆς, πρώτως τὰ συμβεβηκότα
L 94 κατηγορεῖται, ταῦτα πρότερα εἶναι καὶ κυριώτερα καὶ μᾶλλον ὄντα«, τὸ δ' οὐδένα ἂν εὐροις εἰς ἔτι καὶ νῦν εὖ ἔχοντα νοῦ οὐδαμῆ ἀξιόσαντα, ψευδές
Mn 168^v τε ὄν καὶ ἀμαθίας γέμον, πολλῶν τε ἄλλων ἕνεκα λόγων καὶ ὅτι εἰ, ὦν τὰ 25 συμβεβηκότα κατηγορεῖται, ταῦτα πρότερα ἐτύγγχανεν ὄντα καὶ κυριώτερα, ὦν ἂν οὐ κατηγορεῖται οὐδαμῆ τὰ συμβεβηκότα, ἦν ἂν ταῦτα ἐλάττους οὐσίαι κατὰ γέ σε. τοῦ οὖν παμβασιλέως θεοῦ καὶ καθόλου τῶν νοητῶν οὐδὲν κατηγορεῖται συμβεβηκός, ἐχόντων ἀ ἔχοιεν πάντα ἐντελεχεία τε ἀχωρίστω ἀεὶ

D 137^v τε καὶ ὡσαύτως κατὰ τὰ αὐτά. ἐλάττους οὖν διὰ τοῦτο οὐσίαι ταῦτα τῶν 30

I 5 ὦν τὰ συμβεβηκότα κατηγορεῖται, εὖ γε τῆς ὑπογούου σου ἐπιστήμης. τίς σε τοιαῦτα ἀξιοῦν ἤσκηκεν; ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐς τοσοῦτον. ἐμοὶ δ' ἐς τόδε γενο-
F 77 μένου τοῦ λόγου οὐ μόνον ἀπελέγχειν τὰ παρὰ σοῦ εἰρημένα δέον ἔδοξεν εἶναι,

1 τὴν LMn FPI] D om. | 4 φάσκοντα LFD φήσαντα PIMn | 6 εἰπεῖν LP IMn] FD om. | 7 πάντως LFDPI πάντων Mn | 7 ἀποληφθεὶς FD ἀπολειφθεὶς LPIMn | 9 μελέσοιτο Mn μετέσοι τὸ FD μετέσοιτο LPI | 13 παραγίνεται LFDI παραγίνεσθαι IMn | 18 αὐτοαγαθὸν LMn αὐτὸ ἀγαθὸν FD | αὐτόν LPIMn αὐτὸ ὄν FD | 20 κατ' αἴσθησιν LFDPI] IMn om. κατ' | 24 οὐδένα LFPIMn οὐδὲν D | ἂν εὐροις LFPIMn ἂν ἄλλο εὐροις D | 29 ἀεὶ τε LFD καὶ ἀεὶ PIMn | 30 οὐσίαι L οὐσίας FD οὐσία Mn | 31 σοῦ LFDPI σοὶ Mn | 32 γενομένου PIMn γενομένῳ LFD

15 Theodor. Adv. Plethonem n. 2, 4 (*supra* p. 154, 36). | 22 Theodor. Adv. Plethonem (*supra* p. 155, 7 sq.).

ἀλλὰ καὶ τοὺς τὰ εἶδη τιθεμένους ὑφεστηκέναι καὶ πρώτας εἶναι οὐσίας παραμυθήσασθαι δι' ὧν ἡμῖν εἰπεῖν δυνατῶν.

Πρῶτα μὲν δὴ οὕτω φαμέν·

5, 1

Ἄπαν γενητόν ἐστὶν ἀπ' ἀρχῆς αὐτῷ ὁμοίας τῷ εἶδει. τῶν δὲ γενητῶν
5 τὰ πολλὰ ἀπὸ σήψεως γεννᾶται τῆς γῆς οὐχ ὁμοίας οὐσης αὐτοῖς. ἐκεῖν
ἄρα γεννᾶται ἐκ τῶν εἰδῶν ὄντων αὐτοῖς ὁμοίων τῷ εἶδει.

P 181

Ἐτι πᾶσα γνῶσις ἐστὶ περὶ τῶν ἀφθάρτων, ἀναγκαίων ὄντων τῷ μὴ 2
δύνασθαι ἄλλως ἔχειν. τὰ δὲ φυσικὰ πάντα ἐστὶ φθαρτὰ καὶ μεταβλητά,
συμβεβηκότα ὄντα τῷ ἄλλως ἔχειν δύνασθαι. ἡ γνῶσις ἄρα οὐκ ἐστὶ περὶ
10 τῶν φυσικῶν καὶ φθαρτῶν, ἀλλὰ τῶν ἀφθάρτων πέρι. ἅπερ εἰσὶν αἱ ἰδέαι.

Καὶ μὴν καὶ τὸ ἐπὶ πλέον ἅπαν οὐκ ἀντιστρέφει διὰ τὸ τῶν οὐκ ἀντιστρέ- 3
φομένων τὸ ἕτερον πλείω περιέχειν καθολικώτερον ὄν. τὰ δὲ γένη καὶ τὰ
εἶδη τῶν ἐπὶ πλέον ὄντα καὶ καθολικώτερα περιέχει τὰ καθ' ἕκαστα ἐλάττω D 138
ὄντα καὶ μερικώτερα. τὰ ἄρα εἶδη πρῶτα καὶ κυριώτερα τῶν καθ' ἕκαστα.

15 Καὶ μὲν δὴ τὰ εἶδη τῶν κατὰ φύσιν εἶναι ὀρίζονται αἰώνια παραδειγ- 4
ματα. τὸ δ' ὄν αἰωνίως ὑφεστηκε. πᾶν δὲ τὸ ὑφεστηκὸς παράδειγμα καὶ αἰώνιον L 94^v
πρῶτον καὶ μᾶλλον ὄν τῶν εἰκόνων οὐκ αἰδίων οὐσῶν, ἀλλὰ γιγνομένων καὶ
φθειρομένων. τῶν τοίνυν καθ' ἕκαστα μᾶλλον οὐσίαι τὰ εἶδη.

Καὶ τὸ αἰεὶ δὲ ὄν τοῦ παρὰ μέρος ὄντος μᾶλλον ὑπάρχον. τὸ οὖν εἶδος 5
20 αἰεὶ ὄν τυγχάνει. τὰ δὲ καθ' ἕκαστα φθείρεται παρὰ μέρος, καὶ αὐτῶν ἡ παρὰ F 77^v
μέρος ἐνέργεια. δῆλον ἄρα τὸ λῆγον. Mn 169

Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ γινόμενον ἅπαν τέτρασιν αἰτίοις γίγνεσθαι πέφυκε, 6
ποιητικῷ αἰτίῳ πρώτως, εἰδικῷ ἐπομένως, ὑλικῷ ἀκολουθῶς, τελικῷ ἐφεξῆς.
τὰ δὴ οὖν καθ' ἕκαστα τῶν γιγνομένων εἶναι λέγεται — γίγνεται δὲ ἐξ ὧν ἔφαμεν —
25 ὕστερα ὄντα πρώτων ὄντων, καὶ ἔτι τοῦ εἶδους πρώτου γε ὄντος τῆς ὕλης, I 5^v
καθ' ὅποτερον οὖν ἂν εἰποῖς σημαινόμενον τοῦ προτέρου. δῆλον ἄρα τὸ λῆγον.

Ἐτι γε μὴν δυοῖν τούτοις ὄντοις νοῦ καὶ αἰσθήσεως τὸν νοῦν ἅπας ὁ 7
τῶν φιλοσόφων δῆμός φασὶ πρῶτον εἶναι καὶ κυριώτερον καὶ μᾶλλον ὄν, D 138^v
καθότι ὁ μὲν αἰεὶ ὄν τὴν τε τῶν νοητῶν πάντων καὶ τῶν αἰσθητῶν κατάληψιν P 181^v
30 ἔχει, ἡ δὲ τῶν αἰσθητῶν μόνων θνητῆ οὐσα θνητῶν ὄντων. ὧν τοίνυν τὸ
νοητὸν τοῦ αἰσθητοῦ κυριώτερον, καὶ αὐτὸ πάλιν τοῦ αἰσθάνεσθαι τὸ νοεῖν,
τοσοῦτῳ καὶ τὰ εἶδη συγγενῆ αὐτῷ ὄντα πρῶτα καὶ κυριώτερα τῶν καθ'
ἕκαστα αἰσθητῶν καὶ μεταβλητῶν ὑπαρχόντων.

Τί δὴ λοιπόν σοι τοῦ λόγου, ὅτι »Πλήθων εὖ μάλα εἰδώς«, οὐ συγχωροίη 6, 1
35 τάνδρῃ φάσκων »μὴ τὸ μέρος τοῦ ὅλου, ἀλλὰ τὸ ὅλον τοῦ μέρους μεῖζον«;

1 τοὺς LPFD] IMn om. | 7 ἀναγκαίων LPIMn ἀναγκαῖον FD | 11 ἀντι-
στρέφει LFDPI ἀντιστρέφου Mn | 12 καθολικώτερον ὄν L om. | 12—13 καθολικώ-
τερον . . . ὄντα καὶ FDP] IMn om. | 14 τῶν καθ' ἕκαστα LFDPI τὰ καθ' ἕκαστα
Mn | 16 αἰωνίως LFDP αἰνίως IM | 17—18 οὐκ αἰδίων . . . φθειρομένων LFDPI]
Mn om. | 20 ἡ παρὰ LPIMn] D om. ἡ | 23 εἰδικῷ LFD εἰδικῶς PIMn | 26 εἰποῖς
FDPI εἰπήσ L Mn | 28 φασὶ LFPID φησὶ Mn

οιόμενος δὲ τοῦτο μεμαθηκέναι »διαφορώτερον εἰς σοφίαν ἢ κατὰ τὴν Ἄριστοτέλους ἐπιστήμην, ὧδε λέγει· ἡμεῖς δ' οὐποτε τοῦ κατὰ μέρος ἦττον τὸ καθόλου φήσομεν, ἕως μὴ μέρος τοῦ ὅλου, ἀλλὰ τὸ ὅλον τοῦ μέρους μεῖζον ἦ.»

- ²
F 78² Πάνυ τοι ὀρθῶς φάσκει καὶ τῇ τοῦ Πλάτωνος ἀξίως καὶ ἑαυτοῦ ἐπιστήμῃ. 5
εὖ γε, ὦ Πλήθων, ὡς ἄμαχός σοι ὁ λόγος καὶ τῆς Ἄριστοτέλους σοφίας 5
πολλῶ τῷ μέσῳ προέχων. εἰ γὰρ Πλάτων μὲν Ἄριστοτέλους πᾶσι τοῖς παλαιοῖς
καὶ προτιμώτερος καὶ σοφώτερος, σὺ δὲ τοιοῦτος ὢν τοῖς ἐκείνου λόγοις
σύστοιχος φαίνοιο, σκοπεῖν ἔξεστιν, ἡλικίος ἂν εἴης Πλήθων, ὅθεν καὶ τοῖς
L 95
D 139
Mn 169^v ψευδέσι καὶ ἀξυμβλήτοις τῶν Ἄριστοτέλους λόγων μαχόμενος, κρείττων τοῖς
Πλάτωνι τιθεμένοις ἐς τὰδε Ἄριστοτέλους κρίσει δικαία νενόμισαι. ποῖον 10
γὰρ ἄλλο τουτουῖ τοῦ ἀξιώματος ἀληθέστερον ἢ σοφώτερον· τοῦ γὰρ μέρους
I 6 τὸ ὅλον μεῖζον, καὶ οὕτω τὰ εἶδη τε καὶ τὰ γένη τῶν καθ' ἕκαστα μεῖζον
οὐσία ἢ μᾶλλον; οὐ γὰρ διαφέρετον τῷ ὀνόματι, ὅποτέρως ἂν τις βούλοιτο,
λεγομένῳ τοῖς τε ἄλλοις λόγοις, οἷς ἔφαμεν μικρῶ πρόσθεν, καὶ τῷ καθόλου
εἶναι. εἶτα πρὸ καθόλου τιθέμενος μεῖζον εἶναι τοῦ κατὰ μέρος, ἔτι φησὶν 15
οὐκ αἰδούμενος »τὰ καθ' ἕκαστα μᾶλλον εἶναι οὐσίας τῶν εἰδῶν τε καὶ τῶν
γενῶν«, ὅτι τὸ μεῖζον καὶ μᾶλλον πρὸς ἀλληλα διαφέρετον. τὸ μὲν γὰρ φησι
περὶ μέγεθος, τὸ δὲ θεωρεῖσθαι περὶ οὐσίαν. ὁ γε Πλήθωνα μὴ εἰδότα οἴεσθαι
»μᾶλλον οὐσίας εἶναι τὰ καθόλου τῷ μεῖζῳ εἶναι.«
- ³
P 182³ Ἐξ ὧν σὺ ταῦτ' ἔμαθες λέγειν τὰ δεξιά, οὐδ' ἐμὲ λελήθασιν, ὦ δαιμόνιε. 20
ἐκεῖνοι γὰρ εἰσιν οὗτοι, οἳ τῶν νῦν ὄντων Ἑλλήνων οὐ μόνον οἴονται σοφώτεροι
γεγονέναι, ἀλλὰ καὶ Σωκράτους αὐτοῦ καὶ Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος. ὢν,
F 78^v οὐχ ὅπως τι λέγοιεν, οὐκ ἴσασι τὰ συγγράμματα, ἀλλ' οὐδ' ὀρθῶς πῶ ἔχουσιν
αὐτὰ μετιέναι, ἐκ παίδων ἐς γέροντας ἀεὶ ψελλίζοντες ἀφικόμενοι, διεντερευμά-
D 139^v των μέντοι γε καινοτέρων δεξιοὶ καὶ λίαν συγκολληταί. τίνα γὰρ ἢ τῶν παρ' 25
Ἑλλησιν ἐπὶ σοφίᾳ βεβοημένων ἢ τῶν γραμματικὴν μετιόντων, γενναίων
κάκεινων ἀνδρῶν καὶ οὐδ' ἀμοίρων φιλοσοφίας, τὸ μᾶλλον καὶ μεῖζον διαφέρειν
λέγειν πεφώρακας; καὶ μὴν οὐδ' αὐτόν γε ἂν εὖροις Ἄριστοτέλη οὐδαμοῦ
τῶν βιβλίων τὸ μὲν μεῖζον περὶ τὸ μέγεθος ἐκλαμβάνειν ἀεὶ, τὸ δὲ μᾶλλον
περὶ οὐσίαν. τούναντίον μὲν οὖν, ἢ ὅπως ἂν τύχοι, καὶ λίαν εὐρεῖν ἐκλαμβάνοντα 30
εὐπετές. οὐ γὰρ πολλά τε ἂν ἐν πολλοῖς καὶ ἄλλων οὐκ ὀλίγων ἐς μαρτυρίαν
τῷ λόγῳ τουτωῖ παραθεῖν, εἰ μὴ δεικνύειν μάταιον ἦν τὰ δῆλα γινῶναι καὶ
τῷ τυφλῷ. σὺ δ' ὅ μὲν γε τουτουῖ, μέτιθι τὰ αὐτοῦ καί, εἰ μὴ λέγοιμι ἀληθῆ,
οἶον ἂν με βούλοιο κάλει. εἶτ', ὠγαθέ, τοσοῦτον ἀφραίνεις, ὥστε τοιαῦτα
I 6^v εἰδέναί τὸν Πλήθωνα οἴεσθαι, οἷα οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων, οὔτε τῶν παλαιότερων 35
οὔτε τῶν νεωτέρων, οὐτ' εἶπεν οὐτ' ἤκουσε σοῦ χωρὶς καὶ ταῦτα τοιούτου.
Mn 170
L 95^v ὁ γὰρ οὐτ' ἔστιν οὔτε τις εἶπε τῶν ἡμετέρων, πῶς ἂν τις γνοίη; καὶ δὴ καὶ

5 γε L P I Mn] F D om. | 7 προτιμώτερος L F D προτιμώτερος P I Mn | 11 τουτουῖ L F D τουτωνὶ I P Mn | 12 τε L F D] Mn P I om. | μεῖζον F D με ζων L P I Mn | 23 πῶ F D P] I Mn om. | 33 αὐτοῦ L F D P (cf. *infra* p. 199, 4) αὐτὰ I Mn | 35 οἴεσθαι L F D οἶει P I Mn

1 Pleth. De diff. c. 4. *cit. apud* Theodor. Adv. Plethonem n. 3, 1 (*supra* p. 155, 14—17). | 15 Theodor. Adv. Plethonem n. 3, 2 (*supra* p. 155, 20—25).

τὸ σοφὸν σοι τοῦτο καὶ ἀρτιγενὲς μὴ ὄν πρότερον εἰκότως Πλήθωνα ἐλελήθει.
νῦν ἀληθῆ λέγεις ἀεὶ ψευδόμενος πρότερον. ἐπεὶ γέ σοι καὶ τοῦτο μετὰ τῶν D 140
ἄλλων ἠσκήθη καὶ μεταδέδοται οὐκ ὀλίγοις τὸ νεογνόν, δεῦρο δὴ καὶ ἡμεῖς
βασανίσαντες ἴδωμεν, πότερον ἂν εἴη ψεύδους ἢ ἀληθείας ἐχόμενον.

5 Ἡμεῖς φαμεν, θαυμασιώτατε ἄνθρωπε, παῖδες Ἑλλήνων εἶναι καυχώ-
μενοι κάκεινων τοῖς ἴχνεσιν, οὐχ ἐτέρων ἐπόμενοι, τὸ μᾶλλον καὶ μεῖζον εἶναι F 79
συγκρίσεως. ἡ δὲ σύγκρισις περὶ τε τὴν οὐσίαν ἐστὶ καὶ τὸ μέγεθος καὶ τᾶλλα
τὰ τοιουτότροπα. ἑκατέρω ἄρα τῷ ὄνοματι οὐδὲν διαφέρετον ἐπὶ πάντων
λέγεσθαι τῶν τοιούτων. εἰ δὲ τὸ ποσὸν ἐν μεγέθει κἂν τῇ οὐσίᾳ, τὸ δὲ μᾶλλον P 182^v
10 καὶ μεῖζον, ἤττον τε καὶ μεῖον, τὸ ποσὸν συγκρίνει καὶ τὸ ποιόν, τί κωλύει τὸ
μεῖζον ἐπὶ μεγέθους λεγόμενον μὴ καὶ ἐπὶ οὐσίας λέγεσθαι, καὶ αὖ πάλιν
τὸ μᾶλλον ἐπὶ οὐσίας μὴ καὶ ἐπὶ μεγέθους, τῆς αὐτῆς ἑκατέρω ὄντε δυνάμεως;
ἐγὼ μὲν οὐχ ὀρῶ· σὺ δ' ἁμαθῶς καὶ ἅμα κακοήθως μηδὲν ἀναγκαῖον δεικνύς
ὁμως γε ἀξιοῖς. εἰ γὰρ τις εἰπὼν μέγεθος μεγέθους καὶ ποσὸν ποσοῦ καὶ
15 οὐσίαν εἶναι μᾶλλον ἄλλης οὐσίας, ἔπειτα τὸ μεῖζον προσθεῖς, ὑφελὼν τὸ μᾶλλον,
εἴποι ἂν μεῖζω οὐσίαν εἶναι ἄλλης οὐσίας καὶ μέγεθος μεγέθους καὶ ποσοῦ
ποσόν, ὁ τοιοῦτος δοκεῖ σοι ἂν ἁμαρτάνειν. ἐμοὶ μὲν οὐ. τῷ λόγῳ οὐκ ἐστὶ. D 140^v
σοὶ δὲ γραμματικῆς ἐπιμελουμένῳ καὶ πολλὰ περὶ αὐτῆς ἀπέραντα μὲν, μηδὲν
δὲ δυνάμενα ὠφελῆσαι τοὺς περὶ ταῦτα σχολάζοντας πεπονηκότι ἔδοξε πρὸς
20 τοῖς ἄλλοις σου ματαίοις καὶ τὸ μᾶλλον τε καὶ μεῖζον, τῆς αὐτῆς δυνάμεως I 7
ὄντε, αὐτῷ τε διαφέρειν καὶ ἐν διαφόροις πράγμασι μὴ δυναμένῳ λέγεσθαι.
ὡς ἂν τι καινότερον εὐρηκῶς διεντέρευμα, ὁ τοῖς παλαιοῖς κατὰ νοῦν οὐκ
ἐπήει, δόξης τοῖς κατὰ σὲ ἀνοήτοις, λέγων εὖ εἰδῶς, τὸν δοξομανῆ κἂν τούτῳ
'Αριστοτέλη μιμούμενος.

25 Ἡμῖν μὲν δὴ ὅσα δυνατὰ ἦν περὶ οὐσίας εἰπεῖν ὑπεραπολογουμένοις τοῦ 7.
Πλήθωνος εἴρηται ἱκανὰ καὶ διὰ βραχέων, ἵνα καὶ ἐκ τῶν καιρῶν τοῖς τοιούτοις F 79^v
τὴν προσήκουσαν ξυμμαχίαν ἀπονενεμηκότες τάνδρῃ εἴημεν ἂν τὰ τῶν ἀγαθῶν Mn 170^v
παίδων ἐς πατέρα πεπονηκότες. ὅσα δὲ σοι ἀπεραντολογοῦντι εἴρηται ἐφεξῆς, L 96
οὐδὲν τι ἀναγκαῖον οὐδ' ἀξίον λόγου ἀποδεικνύοντι, ἀλλ' ἢ τὰ αὐτὰ λέγοντι
30 ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν, τὰ πλείω δὲ καὶ τιθεμένῳ τῷ Πλήθωνι, ταῦτα οὐδὲ D 141
λόγου τυχεῖν ἠξιώσαμεν, μελιταίου κυνιδίου ὡς ὑλακὴν λογισάμενοι, ἵνα μὴ
καὶ αὐτοὶ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ λέγοντες ἀνόητοι φανῶμεν ὡς σὺ
καὶ ἀπεραντολόγοι τοῖς σώφροσιν. ἱκανὰ μὲντοι σου καὶ ταῦτα περιτρέψαι
τὸ φρόνημα. ἃ μετιῶν ἀγνοίης δίκαιον ὄντα σε σιωπᾶν, ὡς μόλις ἑαυτὸν P 183
35 ἐπαινέσομεν γνόντα. εἰ δὲ καὶ μετὰ ταῦτα ἔτι μενεῖς τῇ ἰδίᾳ συνηγορῶν ἀφρο-
σύνη, ἡμεῖς μὲν δικαίως ἂν σιωπήσομεν, ἄλλοις δ' ἐκεῖνα ἐλέγξαι παραχωρήσο-
μεν, οἳ τὰ γε εἰς πᾶσαν σοφίαν κρείττους ἡμῶν καὶ ὀξύτεροι τὴν διάνοιαν.

2 ἐπεὶ LFD πλὴν ἐπεὶ PIMn | γε FDP I δὲ L | 4 ψεύδους LFDPI ψεύδος
Mn | 10 καὶ μεῖζον LFDPI IMn om. | 12 ὄντε LFDPI ὄντες Mn | 14 M *τηρ.*
ποσόν ποσοῦ | 17 σοι FPIMn] D om. | 20 τε FD] IMn om. | 23 τοῖς PI] τῆς L |
27 εἴημεν LFDPI εἴη μὲν Mn | 30 οὐδὲ LFD οὐ PIMn | 32 φανῶμεν Mn φανεῖμεν
LFDPI | 33 περιτρέψαι τὸ LPIMn περιτρέψαιτο FD | 35 συνηγορῶν LFDPI
συνηγορίᾳ Mn

BESSARIONIS
IN CALUMNIATOREM PLATONIS

Libri Quattuor.

a) Loci Scripturae Sacrae.

Veteris Testamenti:		Is. 61, 11.	408, 35.	Rom. 1, 20.	288, 23.
Gen. 1, 1 sqq.	120, 38.	Os. 11, 10.	90, 30.	1, 20.	294, 29.
II Reg. 1, 26.	448, 8.	II Macc. 15, 14.	106, 8.	1, 20.	296, 12.
1, 26.	466, 11.	Novi Testamenti:		1, 20.	466, 9.
Ps. 10, 7.	90, 27.	Matth. 7, 6.	11, 35.	1, 27.	444, 4.
138, 7 sq.	176, 32.	12, 25.	542, 29.	8, 28.	466, 24.
Prov. 3, 4.	90, 31.	24, 36.	100, 34.	12, 15.	90, 28.
4, 6 sq.	448, 2.	Marc. 3, 27.	620, 12.	I Cor. 2, 7.	284, 33.
Cant. 1, 10.	444, 32.	10, 25.	540, 39.	2, 8.	296, 10.
2, 5 sq.	444, 34.	Joh. 1, 3.	278, 36.	15, 33.	588, 36.
2, 14.	444, 35.	1, 3 sq.	232, 35.	15, 33.	600, 14.
3, 1.	444, 36.	4, 23.	230, 7.	II Cor. 10, 3.	620, 16.
4, 1-7.	444, 37.	4, 23.	234, 31.	Eph. 1, 11.	362, 2.
Sap. 8, 1.	418, 29.	7, 16.	100, 35.	Col. 2, 3.	102, 37.
8, 2.	448, 5.	10, 30.	100, 37.	Hebr. 11, 1.	284, 16.
8, 2.	466, 12.	14, 28.	100, 33.	Jac. 3, 8.	618, 29.
11, 17.	120, 38.	Act. 22, 25-29.	602, 36.	I Petr. 5, 5.	90, 31.
Is. 60, 1.	408, 35.			I Joh. 3, 9.	102, 3.
				5, 18.	102, 4.

b) Loci Scriptorum.

Aeschyl. Prom. 329.	618, 32.	Aristot.	
Albert. M. Phys. VIII tr. 1. c. 15.	354, 22.	Anal. α 27. 43b, 7—9.	64, 16.
Metaph. XI tr. 2. c. 21.	246, 38.	α 27. 43b, 9—11.	64, 19.
XI tr. 2. c. 28.	388, 16.	α 29. 45b, 36—40.	64, 8.
XI tr. 3. c. 7.	332, 20.	α 29. 46a, 1 sq.	64, 21.
De Nat. et Orig. Anim. tr. 2. c. 1.	366, 4.	α 32. 47a, 2—4.	64, 3.
Alexand. Aphr. Ἀπορίαι καὶ λύσεις I 25		α 41. 49b.	592, 28.
(ed. Bruns II 2, p. 39—41).	168, 26.	γ 10. 76b.	592, 28.
I 25 (II 2, p. 41, 8—15).	168, 35.	δ 2. 90a.	60, 6.
II 21 (II 2, p. 66, 22—25).	170, 8.	Top. γ 1. 116b, 26 sq.	252, 34.
II 19 (II 2, p. 63, 10—28).	170, 23.	ζ 8. 146b, 14—16.	254, 24.
II 21 (II 2, p. 68, 20—24).	170, 12.	Phys. α 2. 184b, 15—17.	202, 13.
II 21 (II 2, p. 70, 33—71, 2).	178, 34.	α 2. 184b—185a.	202, 17.
De Fato c. 1. (ed. Bruns p. 164 sq)	194, 39.	α 2. 184b, 15—17.	202, 36.
c. 6. (171, 14—26).	166, 21.	α 2. 185a—b.	392, 37.
Ambros. De Fide I 10		α 3. 186a—187a.	136, 15.
(PL 16, 543 C; 547 A).	284, 7.	α 3. 187a, 10—12.	202, 39.
Amelius	100, 15.	α 4. 187a, 17—19.	362, 29.
Anthol. Palat. 5, 129.	500, 29.	α 4. 187a, 34.	130, 8.
Aristid. Ὑπὲρ τῶν τεττάρων		α 8. 191.	324, 30.
II 384.	50, 39.	α 8. 191a.	326, 5.
		α 8. 191b, 13—16.	130, 11.

Wörtliche Zitate sind mit » α, Anlehnungen mit » « im Text gekennzeichnet.

Arist. Phys.			Arist. De Anima	
	α 8. 191b, 27—29.	130, 14.		β 4. 415b, 18—22.
	α 8. 191b, 30 sq.	130, 16.		β 4. 416b, 24.
	α 9. 192a, 29 sq.	326, 4.		γ 4. 429b, 12 sq.
	α 9. 192a.	130, 18.		γ 4. 429b, 10—14.
	β 1. 192b.	256, 31.		γ 4. 429b, 15—18.
	β 2. 194a, 31 sq.	310, 7.		γ 5. 430a.
	β 2. 194a, 31 sq.	318, 39.		γ 5. 430a, 10—14.
	β 2. 194a, 33—36.	256, 14.		γ 10. 433a, 26.
	β 2. 194a, 34 sq.	260, 29.		γ 10. 433b, 27—29.
	β 3. 195a, 23—26.	252, 20.		γ 11. 434a, 13.
	β 4—6. 195b—198a.	348, 34.		Περὶ Αἰσθ. καὶ Αἰσθητ.
	β 7. 198a, 35—198b, 4.	252, 40.		4. 442a, 4 sq.
	β 9. 200a, 30—200b, 4.	258, 14.		De Hist. Anim.
	ε 6. 230a, 31 sq.	196, 16.		α 1. 488a, 8—10.
	ε 6. 231a.	58, 32.		α 2. 497a, 13 sq.
	η 3. 247b, 9—13.	412, 9.		De Part. Anim.
	θ 5. 256a—258b.	268, 8.		α 5. 644b, 32 sq.
De Caelo	α 1. 268a.	316, 3.		β 1. 647b, 4—7.
	α 1. 268a, 7—10.	92, 38.		β 4. 650b—651a.
	α 1. 268a, 9—10.	94, 10.		γ 14. 675b.
	α 1. 268a, 9—13.	92, 16.		δ 13. 677b, 16—18.
	α 1. 268a, 14 sq.	106, 31.		Περὶ Ζώων Κιν.
	α 2. 269a, 4—17.	58, 33.		6. 700b, 35—701a, 1.
	α 8. 9. 276a—277b.	312, 20.		7. 701b, 20 sq.
	α 9. 278a.	392, 36.		Περὶ Ζώων Γεν.
	α 9. 279a, 15—28.	268, 36.		β 3. 736.
	α 9. 279a, 19—22.	276, 9.		β 3. 736b, 24.
	α 9. 279a, 29 sq.	338, 31.		β 3. 736b, 29—34.
	α 10. 279b, 32 sq.	372, 5.		β 3. 736b—737a, 1.
	α 10. 280a, 28—34.	372, 5.		β 3. 737a, 8—14.
	α 10—β 1. 279 sqq.	60, 7.		Probl. κς' 14. 941b.
	α 12. 281a—283b.	406, 28.		λ' 953a, 10—12.
	α 12. 283a, 25.	334, 28.		Metaph. α 4. 984b—α 5. 986 b.
	β 1. 284a, 7.	106, 33.		α 5. 986b, 27 sq.
	β 1. 284b, 3—5.	106, 34.		α ἔλαττον 1. 993b, 11—19.
	β 2. 285a, 29 sq.	106, 37.		β 3. 999a, 12.
	β 2. 285a, 29—31.	252, 13.		ε 8. 1012b.
	β 3. 286a, 11.	108, 1.		δ 12. 1020a, 5.
	β 4. 286 sqq.	68, 26.		δ 16. 1021b, 24 sq.
	β 6. 288a, 34—288b, 1.	252, 11.		ε 1. 1026a.
	β 7. 289a, 14 sq.	108, 1.		ε 3. 1027a.
	β 12. 292a, 18—21.	252, 9.		ζ 10. 1034b—1035a.
	β 12. 291b, 25—28.	218, 10.		ζ 10. 1035a, 27—31.
	β 12. 292a, 14—18.	218, 12.		ζ 11. 1037a, 5—10.
	β 12. 292a, 1.	108, 5.		ζ 13. 1038b.
	γ 2—5, 300 sqq.	70, 27.		ζ 15. 1039b—1040b.
	γ 7, 306, 16 sq.	254, 16.		η 3. 1043b, 7—13.
Περὶ Γεν. καὶ Φθορ.	α 3. 318b.	204, 2.		η 6. 1045a, b.
	α 5. 321b, 21 sq.	304, 36.		θ 2. 1046a, 10sq.
	β 10. 336a, 15sq.	350, 4.		λ 4. 1070b, 33 sq.
	β 10. 336b, 27—32.	248, 22.		λ 7. 1072a.
	β 10. 336b, 31sqq.	360, 21.		λ 7. 1072a—1073a.
Metereol.	α 2. 339a, 21—33.	250, 25.		λ 7. 1072b, 14.
	α 14. 352, 28—31.	196, 10.		λ 7. 1072b, 29.
De Mundo	6. 397b, 20—30.	340, 42.		λ 7. 1072b—1073a.
	6. 397b, 29 sq.	250, 14.		λ 7-10. 1072a—1076a.
De Anima	α 2. 405b.	256, 36.		λ 8 sq. 1073a—1075a.
	α 4. 408b, 13—15.	340, 25.		λ 8. 1074a, 31—38.
	α 4. 408b, 18 sq.	408, 17.		λ 9. 1074b.
	α 4. 408b.	404, 23.		λ 10. 1075b—1076a.
	β 2. 413b, 25—27.	376, 43.		λ 10. 1076a, 3.
	β 4. 415a, 26—28.	254, 22.		μ 1. 1076a, 4.
	β 4. 415b, 18—21.	256, 23.		Eth. Nic. α 5. 1097a.

Arist.	α 5. 1097a.	254, 7.	Averr	XII c. 19.	328, 35.
Eth. Nic.	α 5. 1097a, 25—28.	256, 11.	In Arist. Metaph.	XII c. 30.	262, 33.
	δ 13. 1127a, 27 sq.	254, 38.		XII c. 31.	276, 30.
	ε 1. 1129.	500, 39.		XII c. 39.	276, 34.
	ε 1. 1129.	512, 21.		XII c. 39.	290, 13.
	ε 8. 1132b, 23.	604, 14.		XII c. 41.	334, 22.
	ζ 7. 1141a, 33-1141b, 2.	250, 1.		XII c. 41.	384, 21.
Pol.	α 2. 1252a, 26—30.	360, 31.		XII c. 42.	262, 25.
	α 5. 1254a, 28—32.	338, 33.		XII c. 44.	262, 30.
	α 8. 1256b, 15—20.	262, 1.		XII c. 44.	330, 14.
	α 8. 1256b, 21 sq.	262, 8.		XII c. 44.	330, 24.
	α 8. 1256b, 26—32.	614, 14.		XII c. 51.	414, 22.
	α 8. 1257b.	614, 19.	In Arist. De Anim.	III c. 5.	380, 5.
	β 1. 1261a, 30.	604, 21.		III c. 23.	388, 39.
	β 4. 1262a, 20 sq.	510, 29.		III c. 31.	382, 43.
	β 6. 1265a, 14—17.	544, 25.		III c. 36.	302, 3.
	β 9. 1269b, 26—31.	428, 15.		III c. 39.	384, 4.
	β 12. 1274a, 7—15.	550, 12.	Avicenna		574, 39.
	γ 9. 1280a, 12 sq.	604, 22.	Barbar. v. Francisc. Barbar.		
	δ 4. 1292a, 26 sq.	550, 24.	Basil. Adv. Eunom. I		
	ε 1. 1301b, 28—35.	604, 26.	(PG 29, 517 A).		284, 8.
	ε 1. 1302a, 3—5.	604, 34.	Bessarion. De Natura et Arte		
	ε 8. 1308a, b.	604, 24.	c. 4.		342, 10.
	η 4. 1326a, 5—8.	544, 21.	Boëth. De Cons. Phil. IV 6		
	η 4. 1326a, 22—24.	542, 41.	(PL 63, 815 A).		182, 15.
	η 4. 1326a, 26—33.	544, 2.	IV 6 (PL 63, 817 A).		194, 10.
	η 15. 1334b, 15.	258, 22.	Caes. De Bello Gall. VI 14.		18, 11.
	η 16. 1335a, 11—18.	538, 36.	Cic. De Orat. I II, 17.		24, 40.
	η 16. 1335b, 29—31.	538, 42.	I II, 17.		50, 32.
Rhet.	α 1. 1354a, 1.	52, 3.	Orat. 19.		24, 39.
Fragm.	623. 1583a.	26, 29.	64.		48, 31.
Augustin. Confess.	VII 9.	296, 31.	Brut. 31.		26, 3.
	XII 7.	242, 5.	De Nat. Deor. II 12.		24, 38.
De Vera Relig. III			De Fin. V 3.		26, 5.
(PL 34, 124 sq.).	440, 16.		Tusc. Disp. I 22.		26, 5.
De Gen. ad litt. VII 5—15			I 32.		443, 28.
(PL 34, 358-363).	392, 17.		Cleanth. Fragm. 527 (Stoic. vet.		
De Div. Quaest. LXXIV			fragm. ed. Arnim I 118).		182, 24.
(PL 40, 85 sq.).	286, 41.		Clem. Alex. Strom. V 1, 13.		236, 17.
De Spir. et An. 12.			Cyrill. Alex. Contra Julian.		245, 23.
(PL 40, 788).	368, 14.		(PG 76, 548 A).		245, 23.
De Trin. I 1. (PL 42, 819-821).	284, 36.		Demosth. De Corona 159.		30, 4.
V 14. (PL 42, 921).	290, 28.		Olynth. γ 22.		548, 9.
VII 1. (PL 42, 931-936).	288, 34.		Ep. ε'.		28, 1.
XV 13. (PL 42, 1076).	420, 14.		Diod. Sic. II 58, 1.		510, 31.
Contra Julian. V 15			III 5, 2 sq.		512, 32.
(PL 44, 777).	26, 8.		III 6, 2.		512, 39.
De Civ. Dei II 14.	26, 8.		III 6, 2.		514, 4.
II 14.	244, 19.		III 24, 4.		512, 3.
IV 9.	234, 35.		III 32, 1.		512, 5.
VIII 4.	26, 10.		III 34, 3—5.		514, 8.
VIII 5, 11--13.	226, 5.		Diog. Laërt. III 21—30.		490, 27.
VIII 12.	26, 12.		III 22.		490, 37.
VIII 12.	26, 17.		III 26 n. 38.		440, 36.
VIII 13.	26, 16.		III 30.		492, 17.
VIII 14.	244, 27.		IV 4.		492, 20.
X 23.	298, 3.		Dionys. Areop. De Div. Nom.		88, 23.
X 28.	298, 3.		I 1. (PG 3, 588 B).		88, 23.
Automed. Ep. 3, 2.	500, 29.		I 5. (PG 3, 593 BD).		88, 29.
Averr. In Arist. Phys. I c. 81.	326, 40.		II (PG 3, 635-678).		290, 25.
VIII c. 4.	328, 6.		IV 10. (PG 3, 708 AB).		446, 17.
In Arist. De Caelo I c. 139.	334, 28.		IV 11. (PG 3, 708 B).		446, 31.
In Arist. Metaph. V c. 6.	330, 43.		IV 11. (PG 3, 708 C).		470, 26.
VII c. 28.	342, 36.		IV 11. (PG 3, 709 A).		446, 38.

Dionys. Areop. De Div. Nom.		Georg. Trap. Comp. III 2.	488, 18.
IV 12. (PG 3, 709 D).	446, 38.	III 6.	546, 1.
IV 12. (PG 3, 709 C).	448, 9.	III 7.	552, 6.
IV 12. (PG 3, 709 B).	462, 13.	III 7.	552, 19.
IV 12. (PG 3, 709 B).	470, 11.	III 7.	554, 19.
IV 12. (PG 3, 709 BC).	486, 41.	III 13.	614, 33.
IV 13. (PG 3, 712 A).	448, 11.	III 13.	616, 9.
IV 15. (PG 3, 713 A-C).	446, 11.	III 14.	596, 13.
Dionys. Halic. Antiq. Rom.		Praefatio ad Nic. V (ined.)	622, 21.
II 63.	234, 39.	Adv. Theod. Gaz. 2, 3 (supra Vol. III 280, 7—9).	320, 28.
Eliae In Arist. Categ. Prooem. (Ed. Acad. Berol. XVIII 118, 18; 119, 4).	74, 19.	Epist. ad Hesaiam (apud Bess. De Natura et Arte c. 3).	342, 7.
Epistolographi graeci (rec. Hercher) 601—603).	12, 19.	Praefatio in Parmenidem (ined.)	624, 35.
Eurip. Bacch. 386—388.	618, 31.	Praefatio ad Venet. Rempubl. (ined.)	628, 10. 628, 35.
Euseb. Praep. Evang. XI 23-27.	244, 31.	Greg. Naz.	
Gell. Noct. Att. XV 2, 4—8.	577, 28.	Or. 21. (PG 35, 1084 AB).	96, 30.
Francisc. Barbari Epist. CIC. (ed. Quirinus p. 294 sq.).	626, 33.	Or. 45. (PG 36, 625 C).	90, 1.
Georg. Trap. Comparat. Arist. et Plat. I 4.	48, 1.	Or. 45. (PG 36, 628 A).	90, 5.
I 4.	56, 26.	Henric. de Gandavo	
II 1.	256, 41.	Quodlib. I qu. 7. 8.	334, 9.
II 1.	284, 40.	Quodlib. I qu. 7. 8.	354, 6.
II 2.	82, 4.	Hermogen. Περὶ ἰδέων	
II 2.	232, 3.	II 356. 357.	54, 10.
II 2.	238, 3.	II 372.	52, 22.
II 2.	242, 37.	II 372.	52, 34.
II 2.	248, 13.	II 373.	52, 39.
II 2.	248, 29.	Herod. Hist. I 203.	514, 14.
II 2.	258, 33.	I 216.	510, 8.
II 2.	262, 19.	III 38.	512, 26.
II 2.	264, 38.	III 101.	514, 15.
II 2.	274, 19.	III 168.	514, 19.
II 2.	278, 21.	IV 172.	510, 19.
II 2.	280, 25.	IV 176.	510, 23.
II 3.	282, 28.	IV 180.	510, 27.
II 3.	292, 30.	V 6.	514, 22.
II 3.	294, 16.	Hesiod. Op. et Di. 11—13.	444, 21.
II 3.	294, 27.	116.	120, 30.
II 4.	304, 8.	Hieronym.	
II 4.	306, 2.	Ep. 53, 7 (PL 22, 545 A).	310, 28.
II 4.	306, 26.	Adv. Jovinianum II 9 (PL 23, 298 BC).	438, 35.
II 4.	308, 21.	Hilar. De Trinitate XI (PL 10, 405 A).	284, 5.
II 5.	310, 7.	Homer. Ilias A 225.	424, 39.
II 5.	320, 2.	B 165.	548, 34.
II 6 sqq.	322, 15.	B 204 sq.	210, 32.
II 7.	342, 30.	Δ 412.	424, 37.
II 8.	344, 22.	Z 488 sq.	182, 27.
II 8.	358, 37.	K 193.	548, 35.
II 8 sq.	348, 7.	Ξ 296.	426, 11.
II 9.	164, 25.	T 136.	242, 32.
II 10.	364, 30.	Υ 336.	182, 31.
II 11.	376, 12.	Ω 45.	444, 19.
II 11.	380, 21.	Odyss. ι 9 sq.	426, 1.
II 13.	398, 9.	μ 342.	426, 4.
II 13.	400, 6.	υ 17 sq.	426, 14.
II 16.	404, 17.	Horat. Carm. III 6, 24.	500, 29.
II 17.	414, 6.	Jamb. De Myst. 8, 6 (ed. Parthey p. 269).	188, 1.
III 2.	452, 1.	8, 7. (p. 269).	188, 9.
III 2.	454, 22.		
III 2.	456, 10.		
III 2.	474, 40.		